

ЗАКОН

О ПОТВРЂИВАЊУ ОПЦИОНОГ ПРОТОКОЛА УЗ МЕЂУНАРОДНИ ПАКТ О ЕКОНОМСКИМ, СОЦИЈАЛНИМ И КУЛТУРНИМ ПРАВИМА

Члан 1.

Потврђује се Опциони протокол уз Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима, који је сачињен у Њујорку 10. децембра 2008. године, на арапском, кинеском, енглеском, француском, руском и шпанском језику.

Члан 2.

Текст Опционог протокола уз Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима у оригиналу на енглеском језику и преводу на српски језик гласи:

**OPTIONAL PROTOCOL TO THE INTERNATIONAL
COVENANT ON ECONOMIC, SOCIAL AND
CULTURAL RIGHTS**

Preamble

The States Parties to the present Protocol,

Considering that, in accordance with the principles proclaimed in the Charter of the United Nations, recognition of the inherent dignity and of the equal and inalienable rights of all members of the human family is the foundation of freedom, justice and peace in the world,

Noting that the Universal Declaration of Human Rights proclaims that all human beings are born free and equal in dignity and rights and that everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth therein, without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status,

Recalling that the Universal Declaration of Human Rights and the International Covenants on Human Rights recognize that the ideal of free human beings enjoying freedom from fear and want can only be achieved if conditions are created whereby everyone may enjoy civil, cultural, economic, political and social rights,

Reaffirming the universality, indivisibility, interdependence and interrelatedness of all human rights and fundamental freedoms,

Recalling that each State Party to the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (hereinafter referred to as the Covenant) undertakes to take steps, individually and through international assistance and cooperation, especially economic and technical, to the maximum of its available resources, with a view to achieving progressively the full realization of the rights recognized in the Covenant by all appropriate means, including particularly the adoption of legislative measures,

Considering that, in order further to achieve the purposes of the Covenant and the implementation of its provisions, it would be appropriate to enable the Committee on Economic, Social and Cultural Rights (hereinafter referred to as the Committee) to carry out the functions provided for in the present Protocol,

Have agreed as follows:

Article 1

Competence of the Committee to receive and consider communications

1. A State Party to the Covenant that becomes a Party to the present Protocol recognizes the competence of the Committee to receive and consider communications as provided for by the provisions of the present Protocol.
2. No communication shall be received by the Committee if it concerns a State Party to the Covenant which is not a Party to the present Protocol.

Article 2

Communications

Communications may be submitted by or on behalf of individuals or groups of individuals, under the jurisdiction of a State Party, claiming to be victims of a violation of any of the economic, social and cultural rights set forth in the Covenant by that State Party. Where a communication is submitted on behalf of individuals or groups of individuals, this shall be with their consent unless the author can justify acting on their behalf without such consent.

Article 3

Admissibility

1. The Committee shall not consider a communication unless it has ascertained that all available domestic remedies have been exhausted. This shall not be the rule where the application of such remedies is unreasonably prolonged.
2. The Committee shall declare a communication inadmissible when:
 - (a) It is not submitted within one year after the exhaustion of domestic remedies, except in cases where the author can demonstrate that it had not been possible to submit the communication within that time limit;
 - (b) The facts that are the subject of the communication occurred prior to the entry into force of the present Protocol for the State Party concerned unless those facts continued after that date;
 - (c) The same matter has already been examined by the Committee or has been or is being examined under another procedure of international investigation or settlement;
 - (d) It is incompatible with the provisions of the Covenant;
 - (e) It is manifestly ill-founded, not sufficiently substantiated or exclusively based on reports disseminated by mass media;
 - (f) It is an abuse of the right to submit a communication; or when
 - (g) It is anonymous or not in writing.

Article 4

Communications not revealing a clear disadvantage

The Committee may, if necessary, decline to consider a communication where it does not reveal that the author has suffered a clear disadvantage, unless the Committee considers that the communication raises a serious issue of general importance.

Article 5

Interim measures

1. At any time after the receipt of a communication and before a determination on the merits has been reached, the Committee may transmit to the State Party concerned for its urgent consideration a request that the State Party take such interim measures as may be necessary in exceptional circumstances to avoid possible irreparable damage to the victim or victims of the alleged violations.
2. Where the Committee exercises its discretion under paragraph 1 of the present article, this does not imply a determination on admissibility or on the merits of the communication.

Article 6

Transmission of the communication

1. Unless the Committee considers a communication inadmissible without reference to the State Party concerned, the Committee shall bring any communication submitted to it under the present Protocol confidentially to the attention of the State Party concerned.
2. Within six months, the receiving State Party shall submit to the Committee written explanations or statements clarifying the matter and the remedy, if any, that may have been provided by that State Party.

Article 7

Friendly settlement

1. The Committee shall make available its good offices to the parties concerned with a view to reaching a friendly settlement of the matter on the basis of the respect for the obligations set forth in the Covenant.
2. An agreement on a friendly settlement closes consideration of the communication under the present Protocol.

Article 8

Examination of communications

1. The Committee shall examine communications received under article 2 of the present Protocol in the light of all documentation submitted to it, provided that this documentation is transmitted to the parties concerned.
2. The Committee shall hold closed meetings when examining communications under the present Protocol.
3. When examining a communication under the present Protocol, the Committee may consult, as appropriate, relevant documentation emanating from other United Nations bodies, specialized agencies, funds, programmes and mechanisms, and other international organizations, including from regional human rights systems, and any observations or comments by the State Party concerned.
4. When examining communications under the present Protocol, the Committee shall consider the reasonableness of the steps taken by the State Party in accordance with part II of the Covenant. In doing so, the Committee shall bear in mind that the State Party may adopt a range of possible policy measures for the implementation of the rights set forth in the Covenant.

Article 9

Follow-up to the views of the Committee

1. After examining a communication, the Committee shall transmit its views on the communication, together with its recommendations, if any, to the parties concerned.
2. The State Party shall give due consideration to the views of the Committee, together with its recommendations, if any, and shall submit to the Committee, within six months, a written response, including information on any action taken in the light of the views and recommendations of the Committee.
3. The Committee may invite the State Party to submit further information about any measures the State Party has taken in response to its views or recommendations, if any, including as deemed appropriate by the Committee, in the State Party's subsequent reports under articles 16 and 17 of the Covenant.

Article 10

Inter-State communications

1. A State Party to the present Protocol may at any time declare under the present article that it recognizes the competence of the Committee to receive and consider communications to the effect that a State Party claims that another State Party is not fulfilling its obligations under the Covenant. Communications under the present article may be received and considered only if submitted by a State Party that has made a declaration recognizing in regard to itself the competence of the Committee. No communication shall be received by the Committee if it concerns a State Party which has not made such a declaration. Communications received under the present article shall be dealt with in accordance with the following procedure:

(a) If a State Party to the present Protocol considers that another State Party is not fulfilling its obligations under the Covenant, it may, by written communication, bring the matter to the attention of that State Party. The State Party may also inform the Committee of the matter. Within three months after the receipt of the communication the receiving State shall afford the State that sent the communication an explanation, or any other statement in writing clarifying the matter, which should include, to the extent possible and pertinent, reference to domestic procedures and remedies taken, pending or available in the matter;

(b) If the matter is not settled to the satisfaction of both States Parties concerned within six months after the receipt by the receiving State of the initial communication, either State shall have the right to refer the matter to the Committee, by notice given to the Committee and to the other State;

(c) The Committee shall deal with a matter referred to it only after it has ascertained that all available domestic remedies have been invoked and exhausted in the matter. This shall not be the rule where the application of the remedies is unreasonably prolonged;

(d) Subject to the provisions of subparagraph (c) of the present paragraph the Committee shall make available its good offices to the States Parties concerned with a view to a friendly solution of the matter on the basis of the respect for the obligations set forth in the Covenant;

(e) The Committee shall hold closed meetings when examining communications under the present article;

(f) In any matter referred to it in accordance with subparagraph (b) of the present paragraph, the Committee may call upon the States Parties concerned, referred to in subparagraph (b), to supply any relevant information;

(g) The States Parties concerned, referred to in subparagraph (b) of the present paragraph, shall have the right to be represented when the matter is being considered by the Committee and to make submissions orally and/or in writing;

(h) The Committee shall, with all due expediency after the date of receipt of notice under subparagraph (b) of the present paragraph, submit a report, as follows:

(i) If a solution within the terms of subparagraph (d) of the present paragraph is reached, the Committee shall confine its report to a brief statement of the facts and of the solution reached;

(ii) If a solution within the terms of subparagraph (d) is not reached, the Committee shall, in its report, set forth the relevant facts concerning the issue between the States Parties concerned. The written submissions and record of the oral submissions made by the States Parties concerned shall be attached to the report. The Committee may also communicate only to the States Parties concerned any views that it may consider relevant to the issue between them.

In every matter, the report shall be communicated to the States Parties concerned.

2. A declaration under paragraph 1 of the present article shall be deposited by the States Parties with the Secretary-General of the United Nations, who shall transmit copies thereof to the other States Parties. A declaration may be withdrawn at any time by notification to the Secretary-General. Such a withdrawal shall not prejudice the consideration of any matter that is the subject of a communication already transmitted under the present article; no further communication by any State Party shall be received under the present article after the notification of withdrawal of the declaration has been received by the Secretary-General, unless the State Party concerned has made a new declaration.

Article 11

Inquiry procedure

1. A State Party to the present Protocol may at any time declare that it recognizes the competence of the Committee provided for under the present article.

2. If the Committee receives reliable information indicating grave or systematic violations by a State Party of any of the economic, social and cultural rights set forth in the Covenant, the Committee shall invite that State Party to cooperate in the examination of the information and to this end to submit observations with regard to the information concerned.

3. Taking into account any observations that may have been submitted by the State Party concerned as well as any other reliable information available to it, the Committee may designate one or more of its members to conduct an inquiry and to report urgently to the Committee. Where warranted and with the consent of the State Party, the inquiry may include a visit to its territory.

4. Such an inquiry shall be conducted confidentially and the cooperation of the State Party shall be sought at all stages of the proceedings.

5. After examining the findings of such an inquiry, the Committee shall transmit these findings to the State Party concerned together with any comments and recommendations.

6. The State Party concerned shall, within six months of receiving the findings, comments and recommendations transmitted by the Committee, submit its observations to the Committee.

7. After such proceedings have been completed with regard to an inquiry made in accordance with paragraph 2 of the present article, the Committee may, after consultations with the State Party concerned, decide to include a summary account of the results of the proceedings in its annual report provided for in article 15 of the present Protocol.

8. Any State Party having made a declaration in accordance with paragraph 1 of the present article may, at any time, withdraw this declaration by notification to the Secretary-General.

Article 12

Follow-up to the inquiry procedure

1. The Committee may invite the State Party concerned to include in its report under articles 16 and 17 of the Covenant details of any measures taken in response to an inquiry conducted under article 11 of the present Protocol.

2. The Committee may, if necessary, after the end of the period of six months referred to in article 11, paragraph 6, invite the State Party concerned to inform it of the measures taken in response to such an inquiry.

Article 13

Protection measures

A State Party shall take all appropriate measures to ensure that individuals under its jurisdiction are not subjected to any form of ill-treatment or intimidation as a consequence of communicating with the Committee pursuant to the present Protocol.

Article 14

International assistance and cooperation

1. The Committee shall transmit, as it may consider appropriate, and with the consent of the State Party concerned, to United Nations specialized agencies, funds and programmes and other competent bodies, its views or recommendations concerning communications and inquiries that indicate a need for technical advice or assistance, along with the State Party's observations and suggestions, if any, on these views or recommendations.

2. The Committee may also bring to the attention of such bodies, with the consent of the State Party concerned, any matter arising out of communications considered under the present Protocol which may assist them in deciding, each within its field of competence, on the advisability of international measures likely to contribute to assisting States Parties in achieving progress in implementation of the rights recognized in the Covenant.

3. A trust fund shall be established in accordance with the relevant procedures of the General Assembly, to be administered in accordance with the financial regulations and rules of the United Nations, with a view to providing expert and technical assistance to States Parties, with the consent of the State Party concerned, for the enhanced implementation of the rights contained in the Covenant, thus contributing to building national capacities in the area of economic, social and cultural rights in the context of the present Protocol.

4. The provisions of the present article are without prejudice to the obligations of each State Party to fulfil its obligations under the Covenant.

Article 15**Annual report**

The Committee shall include in its annual report a summary of its activities under the present Protocol.

Article 16**Dissemination and information**

Each State Party undertakes to make widely known and to disseminate the Covenant and the present Protocol and to facilitate access to information about the views and recommendations of the Committee, in particular, on matters involving that State Party, and to do so in accessible formats for persons with disabilities.

Article 17**Signature, ratification and accession**

1. The present Protocol is open for signature by any State that has signed, ratified or acceded to the Covenant.
2. The present Protocol is subject to ratification by any State that has ratified or acceded to the Covenant. Instruments of ratification shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.
3. The present Protocol shall be open to accession by any State that has ratified or acceded to the Covenant.
4. Accession shall be effected by the deposit of an instrument of accession with the Secretary-General of the United Nations.

Article 18**Entry into force**

1. The present Protocol shall enter into force three months after the date of the deposit with the Secretary-General of the United Nations of the tenth instrument of ratification or accession.
2. For each State ratifying or acceding to the present Protocol, after the deposit of the tenth instrument of ratification or accession, the Protocol shall enter into force three months after the date of the deposit of its instrument of ratification or accession.

Article 19**Amendments**

1. Any State Party may propose an amendment to the present Protocol and submit it to the Secretary-General of the United Nations. The Secretary-General shall communicate any proposed amendments to States Parties, with a request to be notified whether they favour a meeting of States Parties for the purpose of considering and deciding upon the proposals. In the event that, within four months from the date of such communication, at least one third of the States Parties favour such a meeting, the Secretary-General shall convene the meeting under the auspices of the United Nations. Any amendment adopted by a majority of two thirds of the States Parties present and voting shall be submitted by the Secretary-General to the General Assembly for approval and thereafter to all States Parties for acceptance.
2. An amendment adopted and approved in accordance with paragraph 1 of the present article shall enter into force on the thirtieth day after the number of instruments of acceptance deposited reaches two thirds of the number of States Parties at the date of adoption of the amendment. Thereafter, the amendment shall

enter into force for any State Party on the thirtieth day following the deposit of its own instrument of acceptance. An amendment shall be binding only on those States Parties which have accepted it.

Article 20

Denunciation

1. Any State Party may denounce the present Protocol at any time by written notification addressed to the Secretary-General of the United Nations. Denunciation shall take effect six months after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.
2. Denunciation shall be without prejudice to the continued application of the provisions of the present Protocol to any communication submitted under articles 2 and 10 or to any procedure initiated under article 11 before the effective date of denunciation.

Article 21

Notification by the Secretary-General

The Secretary-General of the United Nations shall notify all States referred to in article 26, paragraph 1, of the Covenant of the following particulars:

- (a) Signatures, ratifications and accessions under the present Protocol;
- (b) The date of entry into force of the present Protocol and of any amendment under article 19;
- (c) Any denunciation under article 20.

Article 22

Official languages

1. The present Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited in the archives of the United Nations.
2. The Secretary-General of the United Nations shall transmit certified copies of the present Protocol to all States referred to in article 26 of the Covenant.

ОПЦИОНИ ПРОТОКОЛ УЗ МЕЂУНАРОДНИ ПАКТ О ЕКОНОМСКИМ, СОЦИЈАЛНИМ И КУЛТУРНИМ ПРАВИМА

Преамбула

Државе уговорнице овог протокола,

Сматрајући да је, у складу са принципима прокламованим у Повељи Уједињених нација, признавање урођеног достојанства и једнаких и неотуђивих права свих чланова људске породице темељ слободе, правде и мира у свету,

констатујући да Универзална декларација о људским правима проглашава да се сва људска бића рађају слободна и једнака у достојанству и правима, и да свако има право на сва права и слободе садржане у њима, без разлике по било ком основу као што су раса, боја коже, пол, језик, вероисповест, политичко или друго мишљење, национално или социјално порекло, имовинско стање, рођење или други статус,

подсећајући да Универзална декларација о људским правима и Међународни пактови о људским правима признају да се идеал слободног људског бића које ужива у слободи од страха и беде, може постићи само ако се створе услови у којима свако може да ужива грађанска, културна, економска, политичка и социјална права,

потврђујући универзалност, недељивост, међузависност и међусобну повезаност свих људских права и основних слобода,

подсећајући да се свака држава чланица Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима (у даљем тексту: Пакт) обавезује да предузме кораке, самостално и путем међународне помоћи и сарадње, посебно економске и техничке, до максимума својих расположивих ресурса, са циљем постепеног постизања потпуне реализације права признатих у Пакту свим одговарајућим средствима, укључујући нарочито и усвајање законодавних мера,

имајући у виду да би, у циљу даљег постизања циљева Пакта и имплементације његових одредби, било прикладно омогућити Комитету за економска, социјална и културна права (у даљем тексту: Комитет), да врши функције предвиђене овим протоколом,

Споразумеле су се о следећем:

Надлежност Комитета да прима и разматра представке

Члан 1.

1. Држава потписница Пакта која постане чланица овог протокола признаје надлежност Комитета да прима и разматра представке као што је прописано одредбама овог протокола.

2. Ниједна представка неће бити примљена од стране Комитета ако је у питању држава потписница Пакта која није чланица овог протокола.

Представке

Члан 2.

Представке се могу поднети од стране или у име појединаца или групе појединаца који се налазе под јурисдикцијом државе уговорнице, који тврде да су жртве кршења било ког од економских, социјалних и културних права, установљених Пактом од стране те државе уговорнице. Када се представка подноси у име појединаца или групе појединаца, то ће бити са њиховим

пристанком осим уколико подносилац може да оправда деловање у њихово име без такве сагласности.

Прихватљивост

Члан 3.

1. Комитет неће разматрати представку уколико не констатује да су сви расположиви домаћи правни лекови исцрпљени. Ово неће бити правило у случајевима где је примена тих лекова неразумно дуга.
2. Комитет ће прогласити представку неприхватљивом када:
 - (а) се не поднесе у року од једне године након исцрпљивања домаћих правних лекова, осим у случајевима у којима подносилац може доказати да није био у могућности да достави представку у оквиру тог рока;
 - (б) чињенице које су предмет представке су се догодиле пре ступања на снагу овог протокола за државе потписнице, осим ако су те чињенице настављене после тог датума;
 - (ц) исти случај је већ испитан од стране Комитета или је био или се разматра у другом поступку међународне истраге или решавања;
 - (д) је неспојива са одредбама Пакта;
 - (е) је очигледно неоснована, недовољно поткрепљена или искључиво заснована на извештајима из медија;
 - (ф) је злоупотреба права на подношење представке; или
 - (г) је анонимна или није у писаној форми.

Представка не показује јасну штету

Члан 4.

Комитет може, ако је потребно, да одбије да размотри представку где се не открива да је подносилац претрпео јасну штету, осим ако Комитет сматра да представка представља озбиљно питање од општег значаја.

Привремене мере

Члан 5.

1. У било ком тренутку након пријема представке и пре њеног решавања у меритуму, Комитет може доставити држави уговорници на хитно разматрање захтев за предузмање привремених мера које су неопходне у изузетним околностима ради избегавања непоправљиве штете за жртву или жртве наводних кршења права.
2. Када Комитет остварује своје дискреционо право из става 1. овог члана, то не имплицира одлучивање о допустивости или о меритуму представке.

Начин комуникације

Члан 6.

1. Осим када Комитет сматра представку неприхватљивом без њеног упућивања држави уговорници, Комитет ће сваку представку која му је поднета на основу Протокола на поверљив начин проследити држави уговорници.
2. Држава уговорница ће у року од шест месеци доставити Комитету писмено објашњење или изјаву у којој ће разјаснити проблем, и ако постоји, и меру за отклањање стања коју држава може обезбедити.

Пријатељско поравнање

Члан 7.

1. Комитет ће ставити на располагање своје услуге заинтересованим странама у циљу постизања пријатељског поравнања о спорном питању на основу поштовања обавеза утврђених Пактом.
2. Споразум о пријатељском поравнању окончава разматрање поднеска на основу овог протокола.

Испитивање поднеска

Члан 8.

1. Комитет ће испитати представке примљене на основу члана 2. овог протокола узимајући у обзир сву достављену документацију, под условом да је та документација прослеђена заинтересованим странама.
2. Комитет ће држати затворене седнице када буде разматрао представке поднете на основу овог протокола.
3. Када разматра представку на основу овог протокола, Комитет може, по потреби, да консултује релевантну документацију која потиче од других органа Уједињених нација, специјализованих агенција, фондова, програма и механизма, и других међународних организација, укључујући и оне из регионалних система за људска права, као и све примедбе или коментаре добијене од стране државе уговорнице.
4. Приликом испитивања поднесака у оквиру овог протокола, Комитет разматра оправданост предузетих мера од стране државе уговорнице у складу са делом II Пакта. При томе, Комитет треба да има у виду да држава уговорница може усвојити низ могућих мера за спровођење права установљених Пактом.

Поступак након усвајања одлуке Комитета

Члан 9.

1. Након разматрања представке, Комитет ће своје мишљење о представци, укључујући и препоруке, уколико их има, проследити заинтересованим странама.
2. Држава уговорница ће пажљиво размотрити мишљење Комитета, заједно са његовим препорукама, ако их има, и у року од шест месеци доставиће Комитету писмени одговор, укључујући и информације о свакој акцији коју је предузела у светлу мишљења и препорука Комитета.
3. Комитет може позвати државу уговорницу да достави додатне информације о мерама које је држава уговорница предузела као одговор на његово мишљење или препоруке, ако их је било, укључујући и извештаје државе уговорнице које ће она поднети на основу чл. 16. и 17. Пакта, ако Комитет то сматра прикладним.

Међудржавне представке

Члан 10.

1. Држава уговорница овог протокола може у сваком тренутку изјавити на основу овог члана да признаје надлежност Комитета да прима и разматра представке у којима држава уговорница тврди да нека друга држава уговорница не испуњава своје обавезе према Пакту. Представке на основу овог члана могу се примати и разматрати само ако потичу од државе уговорнице која је дала изјаву којом је у односу на себе признала надлежност Комитета. Ниједна

представка неће бити примљена од Комитета ако се односи на државу уговорницу која није дала такву изјаву. Са представкама примљеним у складу са овим чланом биће поступано према следећој процедури:

(а) Ако држава уговорница овог протокола сматра да нека друга држава уговорница не испуњава своје обавезе према Пакту, она може, писменом представком, предочити тај проблем тој држави уговорници. Држава уговорница може, такође, обавестити Комитет о томе. У року од три месеца након пријема представке, држава која је примила представку ће држави која је послала представку упутити писмено објашњење, или неку другу изјаву у писаној форми у којој разјашњава спорно питање, које би требало да обухвати у мери у којој је то могуће и релевантно, упућивање на домаће процедуре и правне лекове који су у току или су доступни за то спорно питање;

(б) Ако ствар није решена на задовољавајући начин за обе државе уговорнице, у року од шест месеци након пријема иницијалне представке од стране државе којој је представка послата, обе државе имају право да случај изнесу пред Комитет, обавештењем које се даје Комитету и другој држави;

(ц) Комитет ће се бавити питањем само кад утврди да су исцрпљени сви расположиви домаћи правни лекови. Ово правило се неће примењивати уколико коришћење правних лекова неоправдано дуго траје;

(д) Сходно одредбама тачке (ц) овог става, Комитет ставља на располагање своје услуге државама уговорницама у циљу пријатељског решења проблема на основу поштовања обавеза утврђених у Пакту;

(е) Комитет ће држати затворене седнице када буде разматрао представке на основу овог члана;

(ф) За свако питање које му је упућено у складу са тачком (б) овог става, Комитет може позвати заинтересоване државе уговорнице поменуте у тачки (б) да му доставе све релевантне информације;

(г) Заинтересоване државе уговорнице из тачке (б) овог става имају право да буду заступане када се спорно питање буде разматрало пред Комитетом и да изнесу аргументе усмено и/или писмено;

(х) Комитет ће после датума пријема обавештења из тачке (б) овог става, уз сву дужну сврсисходност, доставити извештај, као што следи:

(i) уколико је постигнуто решење у складу са тачком (д) овог става, Комитет ће свој извештај ограничити на кратку изјаву о чињеницама и постигнутом решењу;

(ii) уколико решење на основу тачке (д) није постигнуто, Комитет ће у свом извештају, навести релевантне чињенице у вези са спорним питањем између заинтересованих држава уговорница. Писана изјашњења и записи усмених изјашњења држава уговорница прилажу се уз извештај. Комитет, такође, може само заинтересованим државама уговорницама упутити било које мишљење које сматра релевантним за њихово спорно питање.

За свако питање, извештај се доставља заинтересованим државама уговорницама.

2. Изјава држава уговорница из става 1. овог члана биће депонована код Генералног секретара Уједињених нација, који доставља копије осталим државама уговорницама. Изјава може бити повучена у било ком тренутку путем саопштења Генералном секретару. Такво повлачење неће прејудуцирати разматрање било ког питања које је већ упућено на основу овог члана; будуће представке од стране било које државе поднете након обавештења о

повлачењу изјаве упућеног Генералном секретару уговорнице неће бити примљене на основу овог члана, осим уколико држава уговорница не учини нову изјаву.

Поступак истраге

Члан 11.

1. Држава потписница овог протокола може у сваком тренутку изјавити да признаје надлежност Комитета предвиђену овим чланом.
2. Уколико Комитет прими поуздане информације које указују на груба или систематска кршења од стране државе уговорнице било ког економског, социјалног и културног права установљених Пактом, Комитет ће позвати ту државу уговорницу да сарађује у испитивању информација и да у том циљу поднесе примедбе у вези са информацијом.
3. Узимајући у обзир све примедбе поднете од стране државе уговорнице, као и било коју другу поуздану информацију која му је доступна, Комитет може одредити једног или више својих чланова да спроведу истрагу и да хитно поднесу извештај Комитету. Где је то оправдано и уз сагласност државе уговорнице, истрага може укључити и посету њеној територији.
4. Таква истрага мора се обављати поверљиво, а сарадња држава уговорнице ће се тражити у свим фазама поступка.
5. Након разматрања налаза такве истраге, Комитет ће проследити те налазе заинтересованој држави уговорници, заједно са коментарима и препорукама.
6. Држава уговорница у питању, у року од шест месеци од пријема налаза, коментара и препорука прослеђених од стране Комитета, подноси своје примедбе Комитету.
7. Након што се процедура у вези са истрагом на основу става 2. овог члана заврши, Комитет може, након консултација са државом уговорницом, одлучити да укључи резиме исхода поступка у свој годишњи извештај предвиђен у члану 15. овог протокола.
8. Свака држава уговорница која је дала изјаву у складу са ставом 1. овог члана, може у сваком тренутку повући такву изјаву обавештењем Генералном секретару.

Процедура након окончања поступка истраге

Члан 12.

1. Комитет може да позове државу уговорницу у питању да укључи у свој извештај из чл. 16. и 17. Пакта детаље о свим мерама предузетим као одговор на истрагу спроведену по основу члана 11. овог протокола.
2. Комитет може, ако буде потребно, по истеку периода од шест месеци поменутог у члану 11. став 6. позвати државу уговорницу да га обавести о мерама предузетим као одговор на такву истрагу.

Заштитне мере

Члан 13.

Држава потписница ће предузети све одговарајуће мере како би се обезбедило да појединци под њеном јурисдикцијом не буду подвргнути никаквом облику злостављања или застрашивања услед комуникације са Комитетом на основу овог протокола.

Међународна помоћ и сарадња

Члан 14.

1. Комитет ће проследити, уколико сматра потребним, и уз сагласност државе уговорнице у питању, специјализованим агенцијама, фондовима и програмима Уједињених нација и другим надлежним органима, његово мишљење или препоруке које се тичу представки и истрага које указују на потребу за стручним саветима или помоћи, заједно са запажањима и сугестијама државе уговорнице на та мишљења и препоруке, уколико их има.
2. Комитет, такође, уз сагласност државе уговорнице у питању, може скренути пажњу таквим телима на свако питање произашло из представки разматраних у оквиру овог протокола које сваком од њих у оквиру своје надлежности може помоћи у одлучивању о целисходности међународних мера које могу да допринесу помоћи државама уговорницама у постизању напретка у примени права признатих Пактом.
3. Основаће се фонд у складу са релевантним процедурама Генералне скупштине, који ће се водити у складу са финансијским прописима и правилима Уједињених нација, у циљу пружања стручне и техничке помоћи државама уговорницама, уз сагласност заинтересованих држава уговорница, за побољшану примену права садржаних у Пакту, доприносећи изградњи националних капацитета у области економских, социјалних и културних права у контексту овог протокола.
4. Одредбе овог члана не утичу на обавезе сваке државе потписнице да испуни своје обавезе према Пакту.

Годишњи извештај

Члан 15.

Комитет ће укључити у свој годишњи извештај кратак преглед својих активности у оквиру овог протокола.

Ширење информације

Члан 16.

Свака држава потписница се обавезује да учини да Пакт и Протокол буду широко познати и шири информације о њима и да олакша приступ информацијама о мишљењима и препорукама Комитета, а посебно о питањима које се тичу те државе уговорнице, као и да то уради у приступачним форматима за особе са инвалидитетом.

Потпис, ратификација и приступање

Члан 17.

1. Овај протокол је отворен за потписивање свакој држави која је потписала, ратификовала или приступила Пакту.
2. Овај протокол може бити ратификован од стране сваке државе која је ратификовала или приступила Пакту. Инструменти ратификације биће депоновани код Генералног секретара Уједињених нација.
3. Овај протокол ће бити отворен за приступање свакој држави која је ратификовала или приступила Пакту.
4. Приступање ће се извршити депоновањем инструмента о приступању код Генералног секретара Уједињених нација.

Ступање на снагу

Члан 18.

1. Овај протокол ступа на снагу три месеца након датума депоновања код Генералног секретара Уједињених нација десетог инструмента о ратификацији или приступању.
2. За сваку државу која ратификује или приступи овом протоколу, после депоновања десетог инструмента о ратификацији или приступању Протокол ће ступити на снагу три месеца након датума депоновања њеног инструмента ратификације или приступања.

Амандмани

Члан 19.

1. Свака држава уговорница може предложити амандман на овај протокол и доставити га Генералном секретару Уједињених нација. Генерални секретар ће проследити све предложене амандмане државама уговорницама, са захтевом да га обавесте да ли су за одржавање састанака држава уговорница ради разматрања и одлучивања о предлозима. У случају да у року од четири месеца од датума таквог обавештења, најмање једна трећина држава потписница тражи такав састанак, Генерални секретар ће сазвати састанак под покровитељством Уједињених нација. Сваки амандман усвојен већином од две трећине присутних држава уговорница које су гласале биће од стране Генералног секретара поднет Генералној скупштини на усвајање и потом свим државама уговорницама на прихватање.
2. Амандман усвојен и одобрен у складу са ставом 1. овог члана ступа на снагу тридесетог дана након што број депонованих инструмента о прихватању достигне две трећине од броја држава уговорница на дан усвајања амандмана. Након тога, амандман ступа на снагу за сваку државу чланицу тридесетог дана после депоновања њеног инструмента о прихватању. Амандман ће бити обавезујући само за оне државе потписнице које су га прихватиле.

Отказивање

Члан 20.

1. Свака држава потписница може да откаже овај протокол у било ком тренутку писменим обавештењем упућеним Генералном секретару Уједињених нација. Отказивање ступа на снагу шест месеци након датума пријема обавештења од стране Генералног секретара.
2. Отказивање ће бити без утицаја на даљу примену одредби овог протокола на било коју представку поднету у складу са чл. 2. и 10. или на било који поступак покренут на основу члана 11. пре ступања на снагу отказивања.

Обавештење од стране Генералног секретара

Члан 21.

Генерални секретар ће обавестити све државе из члана 26. став 1. Пакта о следећим детаљима:

- (а) потписима, ратификацијама и приступањима овом протоколу;
- (б) датуму ступања на снагу овог протокола и било ком амандману на основу члана 19.;
- (ц) сваком отказивању на основу члана 20.

Званични језици

Члан 22.

1. Овај протокол, чији су арапски, кинески, енглески, француски, руски и шпански текстови подједнако веродостојни, биће депонован у архиви Уједињених нација.
2. Генерални секретар Уједињених нација доставиће оверене копије овог протокола свим државама из члана 26. Пакта.

Члан 3.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије – Међународни уговори”.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење Закона о потврђивању Опционог протокола уз Међународни пакт о економским социјалним и културним правима садржан је у члану 99. став. 1. тачка 4. Устава Републике Србије, којим је прописано да Народна скупштина потврђује међународне уговоре када је законом предвиђена обавеза њиховог потврђивања.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ

Опциони протокол уз Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима (ICESCR) усвојиле су Уједињене нације 2008. године, а ступио је на снагу 5. маја 2013. године.

Усвајање и ступање на снагу Опционог протокола уз Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима представља велики корак напред у међународној заштити људских права и почетак процеса који жртвама кршења економских, социјалних и културних права може дати глас, и учинити државе одговорнијим у погледу њихове обавезе у складу са овим документом. По први пут од усвајања Универзалне декларације о људским правима 1948. године, може се рећи да се сва људска права могу третирати „на правичан и једнак начин, на истој основи”¹.

Опциони протокол је правни инструмент који допуњује међународни уговор. Израз „опционо” означава да такви инструменти не обавезују аутоматски државе потписнице оригиналног уговора, већ подлежу независној ратификацији што је и један од разлога (формални), за доношење овог закона.

Овај опциони протокол је потписала 51 држава, од тога 26 су га и ратификовале (Европа: Република Француска, Република Италија, Краљевина Шпанија, Словачка Република, Краљевина Белгија, Република Финска, Република Португалија, Велико Војводство Луксембург, Република Сан Марино). У региону овај опциони протокол су потписале Република Словенија (2009) и Република Северна Македонија (2013), а ратификовале су га Босна и Херцеговина (2012) и Црна Гора (2013).

У контексту система Уједињених нација за људска права, одређени Опциони протоколи омогућавају појединцима или групама појединаца да подносе жалбе, или „комуникације”, телима којима је поверен надзор над уговорима о људским правима (уговорним телима) када се тврди да је дошло до повреде права заштићених конкретним уговором. На овај начин, уговорна тела добијају квази-судску улогу, омогућава им се да обезбеде приступ правди на међународном нивоу потенцијалним жртвама кршења људских права. Четири уговора Уједињених нација о људским правима су допуњена Опционим протоколом који омогућавају уговорном телу Уједињених нација, који прати његову примену, да прима притужбе: Комитет за људска права, Комитет за елиминацију дискриминације жена, Комитет за права особа са инвалидитетом и Комитет за економска, социјална и културна права. Комитет за елиминацију расне дискриминације, Комитет против тортуре, Комитет за раднике мигранте и Комитет за присилне нестанке могу примати саопштења путем факултативних изјава предвиђених као део одговарајућег споразума.

¹ Geneva Academy of International Humanitarian Law and Human Rights, July 2013.

Република Србија је 2005. године, као држава уговорница Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима, приликом представљања Иницијалног извештаја о примени Пакта², подржала усвајање Опционог протокола, што је Комитет за економска, социјална и културна права констатовао и поздравио у својим Закључним запажањима³.

- Препоруке Комитета за економска, социјална и културна права

Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима (ICESCR) је ступио на снагу 3. јануара 1976. године. То је међународни инструмент о људским правима легислативног карактера. Одредбама тог пакта утврђена су права и одређене мере за надзор у вези са њиховим поштовањем.

СФРЈ је Пакт ратификовала у јулу 1971. године („Службени лист СФРЈ”, број 7/71). Након промена октобра 2000. године, Савезна Република Југославија је 12. марта 2001. године дала сукцесорску изјаву у Уједињеним нацијама, која се односила и на поновно приступање Међународном пакту о економским, социјалним и културним правима. Република Србија је држава уговорница Пакта чиме се између осталог, сходно одредбама члана 16, обавезала да надлежном телу Уједињених нација подноси извештаје о предузетим мерама и постигнутим резултатима у обезбеђивању поштовања права признатих у Пакту.

Република Србија је свој Иницијални извештај о примени Пакта представила 2005. године на 34. заседању Комитета за економска, социјална и културна права, када је подржала усвајање Опционог протокола, које је уследило 2008. године.

Други периодични извештај о примени Пакта разматран је на 52. заседању Комитета у мају 2014. године. Како је 2013. године Опциони протокол и ступио на снагу, Комитет за економска, социјална и културна права је у својим Закључним запажањима у вези са Другим периодичним извештајем (E/C.12/SRB/CO/2) упутио Републици Србији препоруку која гласи: *„Комитет подстиче државу уговорницу да размотри потписивање и ратификовање Опционог протокола уз Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима”*⁴.

У складу са роком и препорукама из наведених Закључних запажања, израђен је и у априлу 2018. године, Комитету је достављен и Трећи периодични извештај о примени Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима.

Према постојећој процедури, 25. октобра 2019. године, Комитет је након прелиминарног разматрања периодичног извештаја Републике Србије, у контексту информација прибављених од цивилног сектора, Заштитника грађана и специјализованих агенција Уједињених нација, усвојио Листу додатних питања (E/C.12/SRB/Q/3). У листи питања било је и питање: *„Молимо вас да обавестите Комитет да ли држава чланица разматра ратификацију Факултативног протокола уз Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима”*⁵. Одговори на додатна питања Комитета сачињени су на

² 34. заседање комитета за економска, социјална и културна права, Женева

³ (E/C.12/I/Add.108) <https://www.minljmpdd.gov.rs/medjunarodni-ugovori-icescr.php>

⁴ Препорука број 37 (E/C.12/SRB/2); <https://www.minljmpdd.gov.rs/medjunarodni-ugovori-icescr.php>

⁵ Питање број 1. List of issues in relation to the third periodic report of Serbia (E/C.12/SRB/Q/3) <https://www.minljmpdd.gov.rs/medjunarodni-ugovori-icescr.php>

основу прилога добијених од надлежних државних органа и по усвајању од стране Владе упућени су Комитету у јуну 2020. године, а садржали су и одговор на поменуто питање, који је гласио: „На осмој седници Савета за праћење примене препорука Уједињених нација, априла 2019. године, представљена је иницијатива цивилног друштва да се ратификује Факултативни протокол уз Пакт. Савет је упутио образложење иницијативе надлежном министарству⁶, уз предлог за разматрање исте и одржавања састанка са организацијама цивилног друштва које су иницијативу поднеле”.

Трећи периодични извештај о примени Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима представила је државна делегација, коју је предводила министарка за људска и мањинска права, од 21. до 23. фебруара 2022. године, на 71. заседању Комитета за економска, социјална и културна права. Током овог интерактивног дијалога чланови Комитета су исказали интересовање у вези са даљим намерама и поступањима наше државе у погледу ратификације Опционог протокола. Том приликом добили су информацију да се ратификација овог уговора налази у плану рада Владе Републике Србије за 2022. годину. У својим Закључним запажањима Комитет је констатовао следеће: „Комитет констатује назнаку делегације о конкретном плану за ратификацију Опционог протокола уз Пакт до краја 2022. године. Комитет је, међутим, и даље забринут због одсуства судских одлука које се позивају на одредбе Пакта у свом одлучивању и због непостојања специјализоване обуке за судије, тужиоце и адвокате посвећене питању утуживости права предвиђених Пактом”.⁷

- Препоруке Савета Уједињених нација за људска права

У Трећем циклусу Универзалног периодичног прегледа (2018. године) Република Србија је добила препоруку која гласи: „Потврдити/ратификовати Опциони протокол уз Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима”.

Извештај Републике Србије за четврти циклус Универзалног периодичног прегледа (UPR) је након усвајања од стране Владе Републике Србије 2. фебруара 2023. године, достављен Савету УН-а за људска права.

Наведени извештај је разматран у оквиру 43. седнице Радне групе UPR-а, у Женеви, од 10-12. маја 2023. године. У складу са процедуром функционисања мониторинга у оквиру UPR-а, тзв. „Тројку” (која се током циклуса формира за сваку државу као известиоц) за нашу земљу су чиниле Габон, Костарика и САД. Костарика је била једна од земаља која је упутила поменуто препоруку у предходном циклусу.

Током поменутог интерактивног дијалога у оквиру четвртог циклуса UPR-а, у свом уводном обраћању у својству шефа делегације, министар за људска имањинска права и друштвени дијалог, Томислав Жигманов, је указао на чињеницу да је Влада Републике Србије 27. априла 2023. године усвојила Основе за ратификацију Опционог протокола уз Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима, што је први корак у процедури ратификације.

Такође, у току поменутог интерактивног дијалога, у којем су учествовале 94 државе чланице Уједињених нација, наша држава је, уз бројне похвале за

⁶ Министарство спољних послова

⁷ Препорука број 4 (E/C.12/SRB/3); <https://www.minlmpdd.gov.rs/medjunarodni-ugovori-icescr.php>

учињени напредак током предходне четири године, добила 256 препорука, од којих се једна управо односи на ратификацију Опционог протокола уз Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима.

- Прихваћена надлежност уговорних тела у систему Уједињених нација

Република Србија је до сада прихватила надлежност Комитета за људска права, Комитета против тортуре, Комитета за укидање расне дискриминације, Комитета за елиминисање дискриминације жена, Комитета за права особа са инвалидитетом и Комитета за присилне нестанке, на основу одговарајућих међународноправних инструмената из домена заштите људских права, те би прихватањем овог опционог протокола заокружила систем механизма заштите у овој области.

- Иницијативе цивилног друштва

На осмој седници Савета за праћење примене препорука Уједињених нација, у априлу 2019. године, представљена је иницијатива цивилног друштва да се ратификује овај опциони протокол. Савет је упутио образложење иницијативе надлежном министарству, уз предлог за разматрање исте и одржавања састанка са организацијама цивилног друштва које су иницијативу поднеле.

Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог је покренуло иницијативу за потврђивање Опционог протокола уз Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима и Трећег опционог протокола уз Конвенцију о правима детета, што је било и предвиђено планом рада Владе за 2022. годину. Због ванредних парламентарних избора, Влада је од 15. фебруара до 26. октобра 2022. била у техничком мандату и није било могуће реализовати овај план.

На обележавању Међународног дана људских права – 10. децембра 2022. године, председница Владе Републике Србије је, у свом обраћању, потврдила чврсто опредељење наше државе да се Опциони протокол уз Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима и Трећи опциони протокол уз Конвенцију о правима детета ратификују. Ратификација ових опционих протокола садржана је и у Акционом плану за спровођење програма Владе за 2023-2026. године – Мера 4.1.2.

Прихватањем Предлога основе односно потврђивањем *Опционог протокола уз Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима* Република Србија би као држава добила већи кредибилитет као држава уговорница, која не само да спроводи препоруке механизма Уједињених нација за људска права већ реално унапређује и развија стандарде заштите људских права.

- Аргументи у контексту иступања међународних званичника

На високом нивоу 52. заседања Савета Уједињених нација за људска права, одржаном од 27. фебруара до 2. марта 2023. године, генерални секретар Уједињених нација, Антонио Гутереш (António Guterres) је осврнувши се на актуелно стање људских права у свету нагласио да ће у сарадњи са Високим комесаром за људска права у јулу 2023. године представити нову Агенду за заштиту, којом ће се оснажити подршка коју систем Уједињених нација пружа државама чланицама у заштити људи и њихових права. Високи комесар за људска права, Фолкер Тирк (Volker Türk) је указао на низ достигнућа у протеклих 75 година истакавши значај Универзалне декларације о људским правима, чији јубилеј обележавамо ове године. Нагласио је да је нужно да се обнови глобални консенсус о људским правима, поново изгради поверење и промовише и имплементира визија људских права за 21. век. У том смислу

позива државе чланице на усвајање и спровођење свеобухватних националних закона и политика, успостављање и јачање независних националних институција за људска права као и тела за равноправност, сакупљање и објављивање података итд. Крајем ове јубиларне године, поводом обележавања седамдесетпетогодишњице усвајања Универзалне декларације о људским правима државе чланице ће подносити извештаје о предузетим активностима и мерама у области заштите људских права.

Потврђивањем *Опционог протокола уз Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима* Република Србија би значајно допринела циљевима који се настоје постићи у области промовисања, заштите и унапређења људских права.

III. ОСНОВНИ ПРАВНИ ИНСТИТУТИ И ПОЈЕДИНАЧНА РЕШЕЊА

У Преамбули се указује на то да су признавање урођеног достојанства и једнаких и неотуђивих права свих чланова људске породице темељ слободе, правде и мира у свету а у складу са принципима прокламованим у Повељи Уједињених нација, да Универзална декларација о људским правима проглашава да се сва људска бића рађају слободна и једнака у достојанству и правима, и да свако има право на сва права и слободе садржане у њима, без разлика било које врсте, као и да Међународни пактови о људским правима признају да се идеал слободног људског бића које ужива слободу од страха и беде, може постићи само ако се створе услови у којима свако може да ужива грађанска, културна, економска, политичка и социјална права.

Такође, у Преамбули се указује да се свака држава чланица Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима (у даљем тексту: Пакт) обавезује да предузме кораке, индивидуално и путем међународне помоћи и сарадње, посебно економске и техничке, до максимума својих расположивих ресурса, са циљем постепеног постизања потпуне реализације права признатих у Пакту свим одговарајућим средствима, укључујући нарочито и усвајање законодавних мера.

У члану 1. Опционог протокола у *погледу надлежности* прописано је да држава потписница Пакта, која постане чланица овог протокола, признаје надлежност Комитета да прима и разматра представке као што је прописано одредбама овог протокола и да ниједна представка неће бити примљена од стране Комитета ако је у питању држава потписница Пакта која није чланица овог протокола.

Чланом 2. Опционог протокола одређена је правна легитимација и предвиђено да се представке могу поднети од стране или у име појединаца или групе појединаца под јурисдикцијом државе уговорнице, који тврде да су жртве кршења било ког од економских, социјалних и културних права, установљених Пактом од стране те државе уговорнице. Када се представка подноси у име појединаца или групе појединаца, то ће бити са њиховим пристанком осим уколико аутор може да оправда деловање у њихово име без такве сагласности.

Услови за прихватљивост представке су дати у чл. 3-4. Опционог протокола. Прво и основно је да Комитет неће разматрати представку уколико не констатује да су сви расположиви домаћи правни лекови исцрпљени. Ово неће бити правило, где је примена тих лекова неразумно дуга. Комитет ће прогласити представку неприхватљивом када: (а) се не поднесе у року од једне године након исцрпљивања домаћих правних лекова, осим у случајевима у којима подносилац може доказати да није био у могућности да достави

представку у оквиру тог рока; (б) чињенице које су предмет представке су се догодиле пре ступања на снагу овог протокола за државе потписнице, осим ако су те чињенице настављене после тог датума; (ц) исти случај је већ испитан од стране Комитета или је био или се разматра у другом поступку међународне истраге или решавања; (д) је неспојива са одредбама Пакта; (е) је очигледно неоснована, недовољно поткрепљена или искључиво заснована на извештајима из медија; (ф) је злоупотреба права на подношење представке; или (г) је анонимна или није у писаној форми. *Комитет може, ако је потребно, да одбије да размотри представку где се не открива да је подносилац претрпео јасну штету*, осим ако Комитет сматра да представка представља озбиљно питање од општег значаја.

У члану 5. се говори о *привременим мерама*: У било ком тренутку након пријема представке и пре њеног решавања у меритуму, Комитет може доставити држави уговорници на хитно разматрање захтев за предуземање привремених мера које су неопходне у изузетним околностима ради избегавања непоправљиве штете за жртву или жртве наводних кршења права, што не имплицира одлучивање о допустивости или о меритуму представке.

Одредбама члан 6. Опционог протокола уређена је *комуникација* и прописано је да ће Комитет сваку представку која му је поднета на основу Протокола на поверљив начин проследити држави уговорници, осим када Комитет сматра представку неприхватљивом. Држава уговорница ће у року од шест месеци доставити Комитету писмено објашњење или изјаву у којој ће разјаснити проблем, и ако постоји, и меру за отклањање стања коју држава може обезбедити.

У члану 7. Опционог протокола предвиђа се *могућност пријатељског поравнања* о спорном питању на основу поштовања обавеза утврђених Пактом. Постигнутим споразумом окончава се разматрање поднеска на основу овог протокола.

Испитивање поднеска уређено је одредбама члана 8. Опционог протокола.

Поступак након усвајања одлуке Комитета, у члану 9. Опционог протокола, подразумева да ће након разматрања представке, Комитет своје мишљење о представци, укључујући и препоруке, уколико их има, проследити заинтересованим странама. Држава уговорница ће пажљиво размотрити мишљење Комитета, заједно са његовим препорукама, ако их има, и у року од шест месеци доставиће Комитету писани одговор, укључујући и информације о свакој акцији коју је предузела у светлу мишљења и препорука Комитета. Комитет може позвати државу уговорницу да достави додатне информације о мерама које је држава уговорница предузела као одговор на његово мишљење или препоруке, ако их је било, укључујући и извештаје државе уговорнице које ће она поднети на основу чл. 16. и 17. Пакта, ако Комитет то сматра прикладним.

У члану 10. и 11. Опционог протокола предвиђене су *Међудржавне представке и Поступак истраге*. Представке на основу овог члана могу се примати и разматрати само ако потичу од државе уговорнице која је дала изјаву којом је у односу на себе признала надлежност Комитета. Ниједна представка неће бити примљена од Комитета ако се односи на државу уговорницу која није дала такву изјаву. Ако држава уговорница овог протокола сматра да нека друга држава уговорница не испуњава своје обавезе према Пакту, она може, писменом представком, предочити тај проблем тој држави уговорници. Држава

уговорница може, такође, обавестити Комитет о томе. Уколико Комитет прими поуздане информације које указују на груба или систематска кршења од стране државе уговорнице било ког економског, социјалног и културног права установљених Пактом, Комитет ће позвати ту државу уговорницу да сарађује у испитивању информација и да у том циљу поднесе примедбе у вези са информацијом. Узимајући у обзир све примедбе поднете од стране државе уговорнице, као и било коју другу поуздану информацију која му је доступна, Комитет може одредити једног или више својих чланова да спроведу истрагу и да хитно поднесу извештај Комитету. Где је то оправдано и уз сагласност државе уговорнице, истрага може укључити и посету њеној територији. Таква истрага мора се обављати поверљиво, а сарадња држава уговорнице ће се тражити у свим фазама поступка.

Напомињемо да нема потребе да Република Србија, приликом депоновања инструмента о приступању Опционом протоколу уз Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима, да посебну изјаву којом би се прихватила додатна надлежност Комитета, а у смислу чл. 10. и 11. овог протокола.

У члану 12. прописана је *Процедура након окончања поступка истраге*.

Заштитне мере предвиђене у члану 13. Опционог протокола гарантују да ће држава потписница предузети све одговарајуће мере како би се обезбедило да појединци под њеном јурисдикцијом не буду подвргнути никаквом облику злостављања или застрашивања услед комуникације са Комитетом на основу овог протокола.

Међународна помоћ и сарадња регулисана је чланом 14. Опционог протокола који предвиђа ову могућност уз сагласност државе уговорнице.

У *годишњи извештај*, који је предвиђен чланом 15. Опционог протокола, Комитет ће укључити кратак преглед његових активности у оквиру овог протокола.

Ширење информације, су у члану 16. Опционог протокола, прописане као обавеза сваке државе потписнице да учини да Пакт и Протокол буду широко познати и да олакша приступ информацијама о мишљењима и препорукама Комитета, а посебно о питањима које се тичу те државе уговорнице, као и да то уради у приступачним форматима за особе са инвалидитетом.

Потпис, ратификација и приступање су регулисани чланом 17. Опционог протокола. Овај протокол је отворен за потписивање свакој држави која је потписала, ратификовала или приступила Пакту; може бити ратификован од стране сваке државе која је ратификовала или приступила Пакту. Инструменти ратификације биће депоновани код Генералног секретара Уједињених нација. Такође, отворен је за приступање свакој држави која је ратификовала или приступила Пакту. Приступање ће се извршити депоновањем инструмента о приступању код Генералног секретара Уједињених нација.

У члану 18. Опционог протокола прописано је *ступање на снагу* овог протокола, односно по истеку рока од три месеца од депоновања десетог инструмента о ратификацији, што је испуњено 5. маја 2013. године.

Измене и допуне предвиђене су одредбама члана 19. Опционог протокола тако да свака држава уговорница може предложити амандман на овај протокол и Генералном секретару Уједињених нација га доставити.

Чланом 20. Опционог протокола уређен је поступак за *отказивање* тако да свака држава потписница може да откаже овај протокол у било ком тренутку писменим обавештењем упућеним Генералном секретару Уједињених нација. Отказивање ступа на снагу шест месеци након датума пријема обавештења од стране Генералног секретара.

IV. ОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА ИЗВРШАВАЊЕ ОПЦИОНОГ ПРОТОКОЛА

Процес отклањања последица повреде права није нужно финансијски трошак за државу.

Комитет ће пре свега:

- тражити од државе уговорнице да поправи околности које су довеле до кршења у питању. При томе, Комитет може предложити циљеве и параметре који ће помоћи држави чланици да идентификује одговарајуће мере. То може укључивати: предлагање општих приоритета како би се осигурало да је расподела ресурса у складу са обавезама државе чланице према Пакту; обезбеђење за угрожене и маргинализоване појединце и групе; непосредну заштиту од озбиљних претњи уживању економских, социјалних и културних права; кораке да се осигура недискриминација и учешће погођених група у осмишљавању и имплементацији поправних стратегија; и ефикасне мере за обезбеђивање приступа правди и делотворних домаћих правних лекова.

- предложити, од случаја до случаја, низ мера које ће помоћи држави чланици да спроведе препоруке. Држава чланица би ипак задржала могућност усвајања сопствених алтернативних мера.

- препоручити механизам за праћење како би се осигурало да држава чланица и даље буде одговорна.

Такође, Комитет може бити склонији да препоручи *процес за постизање усклађености*, а не конкретну акцију или решење⁸.

За приступање овом опционом протоколу није потребно обезбедити финансијска средства за 2023. годину, а у наредним годинама финансијска средства ће бити планирана у оквиру лимита који се утврђују од стране Министарства финансија за Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог.

⁸ Geneva Academy of International Humanitarian Law and Human Rights, July 2013.